

Predstavitev slovaropisnih kategorij za enojezični razlagalni slovar srednjega obsega – s temeljnim izhodiščem v SSKJ

Ljudmila Bokal, Alenka Gložančev,
Polona Kostanjevec, Nastja Vojnovič

IZVLEČEK: Predstavitev slovaropisnih kategorij za enojezični razlagalni slovar srednjega obsega je načeloma izdelana na osnovi SSKJ, saj je le-tega zaradi njegove temeljnosti vsaj kot primerjalni vir pri nadaljnjem slovenskem slovaropisju vsekakor treba upoštevati. Zaradi preglednega kategorialnega prikaza slovarskih kategorij z vzporednim navajanjem konkretnih primerov iz SSKJ je prispevek lahko tudi primeren učni pripomoček za vpogled v zgradbo SSKJ in v njegovo metajezikovno slovarsko izrazje.

A Presentation of Lexicographic Categories for a Medium-sized Monolingual Explanatory Dictionary – with the Dictionary of Standard Slovenian (SSKJ) as the Starting Point

ABSTRACT: The presentation of lexicographic categories for a medium-sized monolingual explanatory dictionary is based on the Dictionary of Standard Slovenian (SSKJ) which is considered a foundation and should be consulted at least as a source for comparisons. This article brings an overview of lexicographic categories with a parallel listing of actual examples from SSKJ and because of this it can also be used as a suitable learning device for gaining insight into the structure of SSKJ and its lexicographic metalanguage.

I UVOD

Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ I–V; 1970–1991) kot temeljno delo novejšje (sodobne) slovenske leksikologije se je v svojih dvajsetih letih pokazal kot ugledno slovenistično delo tako na praktično uporabnem kot tudi na slovenistično teoretičnem in raziskovalno-aplikativnem področju. Njegova široka in trdna uveljavljenost se potrjuje tudi z njegovimi ponatisi, z izidom v eni knjigi (1994) in z izidom v elektronski obliki (CD-rom: 1998). – Ob mnogih drugih možnostih za iskanje potrditve referenc za SSKJ naj se naslonimo na najhitrejšje in najširše dostopno možnost, tj. na internet: program pregledovalnika Google je za iskalni niz SSKJ

pokazal 1930 zadetkov (podatki z dne 2. 4. 2003) z omembo tega slovarja na vseh treh zgoraj navedenih ravneh njegove uporabnosti.

Med teoretično slovaroslovnimi deli ima posebno vrednost za razvoj slovenistične in splošne pomenoslovne misli delo Ade Vidovič Muha Slovensko leksikalno pomenoslovje – Govorica slovarja (Znanstveni inštitut Filozofske fakultete: Ljubljana, 2000), ki razgrinja v SSKJ vtakano, ob njem sicer ustvarjano, a šele v tej monografiji dodelano in jasno artikulirano pomenoslovno slovaropisno teorijo.

Za vse nadaljnje slovenistične slovaropisne projekte različnih tipov je SSKJ nedvomno tisto temeljno slovarsko delo, ki ga pač ni in ga ne bo mogoče spregledati ter ga – vsaj kot posvetovalnega vira – ne upoštevati. – Tudi v tej luči se zdi smiselna in koristna objava pričujočega, iz SSKJ izhajajočega preglednega prispevka, ki s povsem tehnične plati predstavlja slovaropisne strukturne možnosti potencialnega slovarskega sestavka v enojezičnem slovarju.

Pobuda za popis slovaropisnih kategorij v SSKJ je nastala v maju 2002 ob uvajanju elektronske podpore za izdelavo slovarjev v Leksikološki sekciji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU, natančneje za izdelavo takrat načrtovanega in konceptualno zasnovanega enozvezkovnika, v sodelovanju med vodjo Leksikološke sekcije, dr. Andrejo Žele, soavtoricami tega elaborata in dr. Primožem Jakopinom kot računalniškim programerjem. – Prvotni elaborat z naslovom Osnovne slovaropisne kategorije za izdelavo računalniške maske za enojezični razlagalni slovar srednjega obsega – s konkretnimi slovarskimi primeri je sicer soavtorsko delo, izdelano po predlogi mag. Alenke Gložančev s sodelovanjem avtorice predloge ter Nastje Vojnovič, Polone Kostanjevec in Ljudmile Bokal. Narejen je bil kot osnova za izdelavo osnutka (računalniške maske) za elektronski zasloni vnos, po odločitvi inštitutskega znanstvenega sveta danega v izdelavo dr. Primožu Jakopinu. Ta računalniška maska je bila predstavljena na treh sestankih (od junija do srede septembra 2002), ki jih je za celotno Leksikološko sekcijo (za redaktorje pri tekočih projektih, organiziranih po koncu dela za SP 2001 – tj. za redaktorje pri enozvezkovnem slovarju, frazeološkem slovarju, sinonimnem slovarju, vezljivostnem slovarju) in za zainteresirane iz drugih sekcij Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša organizirala vodja Leksikološke sekcije, dr. Andreja Žele. Računalniško masko, izdelano na podlagi prvotnega slovaropisnega elaborata, je dr. Primož Jakopin namestil vsem zainteresiranim raziskovalcem v Leksikološki sekciji v njihove službene računalnike. – Ob nadaljnjem delu je bil prvotni elaborat z naslovom Osnovne slovaropisne kategorije za izdelavo računalniške maske za enojezični razlagalni slovar srednjega obsega – s konkretnimi slovarskimi primeri izpopolnjen; na podlagi tega izpopolnjenega elaborata z naslovom Slovaropisne kategorije za nadgrajevanje računalniške maske za novi enozvezkovni slovar slovenskega knjižnega jezika – dopolnjeni elaborat (mag. Alenka Gložančev, Nastja Vojnovič) je dr. Primož Jakopin prvotni osnutek za elektronski zasloni vnos programsko prilagodil. – Ta izpopolnjeni elaborat je (s spremenjenim uvodnim in sklepnim delom) predstavljen v pričujočem prispevku.

II POPIS SLOVAROPISNIH KATEGORIJ – S KONKRETNIMI PRIMERI

Pojasnilo:

- Vir za predstavitev slovaropisnih kategorij je Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) (razen za enoto 7.1, ker se za razliko od SSKJ predvideva neposredno označevanje besednih vrst, torej oznake m, ž, s pomenijo dejansko le oznake za spol ter dov., nedov. le oznaki za glagolski vid, in za enoto 8, saj SSKJ pomensko-oblikoslovnih kategorij podspolov človeškosti (člov.) in živosti (živ.) ter kategorije števnosti oz. neštevnosti eksplicitno, npr. s kvalifikatorji tipa pojml., skup., snov., ni označeval).
- Posamezne kategorije v metajeziku in ustrezni konkretni primeri so glede na slovarsko potrebne različne vrste tiskov posneti po SSKJ.
- Tiste slovaropisne kategorije, ki se kot napovedne pri konkretnih slovarskih sestavkih zaradi nadaljnje specifikacije ne ponazarjajo, so v oklepaju in ležečem tisku, kar pomeni, da se pri vnosu v polja računalniške maske ne uporabljajo, sistemsko pa so v popisu slovaropisnih kategorij tudi zaradi preglednosti potrebne.
- Slovaropisne kategorije so predstavljene v smeri horizontalnega branja (potencialnega) slovarskega sestavka glede na SSKJ, pri čemer je pri izdelavi slovarskega sestavka treba poznati načeloma obvezne in načeloma neobvezne enote ter načeloma ponovljive enote in načeloma neponovljive enote; vedenje o tem je nujno za slovarnike – sestavljavce različnih tipov enojezičnih slovarjev, za uporabnike slovarja pa zadošča jasen popis slovaropisnih kategorij.
- Oštevilčenje entot je dodano zgolj zaradi strukturnega prikaza za oblikovanje osnutka za elektronski zaslonki vnos (torej za oblikovanje računalniške maske); za bralca tega prispevka, ki načeloma predstavlja SSKJ, je sicer določena orientacija glede na strukturiranost kategorij v SSKJ, ni pa nujno potrebno.
- Navodila za branje konkretnih slovarskih rešitev, ki so v tem prispevku podane za ilustracijo slovaropisnih kategorij:
 - Konkretni del slovarskega sestavka, ponazarjajoč določeno kategorijo, je prepoznaven zaradi enake vrste tiska. Če je pri konkretnem primeru v enakem tisku več slovaropisnih podatkov, je za lažjo prepoznavnost z ustrezno metajezikovno izraženo slovaropisno kategorijo pri tej poleg enakega za tisto kategorijo specifičnega tiska navedeno še dodatno pojasnjevalno besedilo. Grafično senčenje pri konkretnih primerih, ki bi omogočalo očitno prepoznavnost z metajezikovno napovedano kategorijo, žal tehnično ni bilo izvedljivo.
 - Izpust dela slovarskega besedila pri konkretnih slovarskih primerih je zaznamovan s tremi pikami, opust oz. nenavedba slovarskega besedila desno od navedenega dela do konca slovarskega sestavka v SSKJ ni posebej označen. – Za širše slovarsko okolje pri konkretnem slovarskem primeru gl. SSKJ.

Slovaropisne kategorije

1 geselska beseda (= geslo)¹

beséda

1.1 kazalčna geselska beseda (= kazalka)

bridge gl. bridž

1.2 večbesedna geselska beseda

álma máter

1.3 orientacijska geselska beseda

bio...

1.4 geselska beseda z eksponentom

bitje¹

(1.5 krajšave)

1.5.1 simboli

Be

1.5.2 okrajšave

b. p.

1.5.3 kratice

BSE

2 (oblikoslovne) sklanjatvene oz. spregatvene končnice ali obrazila za druge osnovne oblike

bráda -e

bárvati -am

bél -a -o

2.1 druga osnovna sklanjatvena oz. spregatvena oblika (rodilnik; sedanjik)

brát bráta m

bíti bijem nedov.

3 dvojnični kvalifikator (in, tudi)

braníti in brániti

brátranec tudi bratránec

(4 dvojnica)

4.1 naglasna dvojnica

braníti in brániti

4.2 pisna dvojnica

bouclé in buklé -ja

4.3 oblikoslovna dvojnica

bútelj -na tudi -tlja

5 (oblikoslovne) sklanjatvene oz. spregatvene končnice pri dvojnici

bréskev ... bréskva -e

¹ Mišljena je osnovna slovarska oblika, npr. samostalnik v imenovalniku ednine, glagol v nedoločniku, pridevnik v imenovalniku moškega spola ednine.

6 [] z izgovorom

bél -a -o ... [béu]

6.1 dvojnični kvalifikator in, tudi v []

bélkast -a -o [lk in uk]

6.2 obe dvojnici izgovora v []

bélkast -a -o [lk in uk]

7 besednovrstna oznaka ² (sam., glag., prid. itd.)

boróvje ... sam., s

7.1 oblikoslovna nebesednovrstna oznaka (pri samostalniku za spol: m, ž, s; pri glagolu za vid: dov., nedov., dov. in nedov.)

boróvje ... sam, s

bárvati -am glag., nedov.

8 pomensko-oblikoslovni kvalifikatorji za podspol človeškosti (čov. OZ. nečov.) in za podspol živosti (živ. OZ. neživ.) ter za kategorijo števnosti (poj., skup., snov.) ³

bradáč ... sam., m ... člov., živ.; ekspr. *kdor ima (dolgo, gosto) brado*: bradač jih je jezno gledal ... // nečov., šalj. *kozel*: bradač je zameketal in pobegnil

botánika ... sam., ž ... poj.

boróvje ... sam., s ... skup.

borovina ... sam., ž ... snov.

(9 oblikoslovne sklanjatvene oz. spregatvene posebnosti)

9.1 slovnični kvalifikator, ki v metajeziku napove jezikovnosistemsko mesto posebnosti, navedeno v slovarju

brát bráta m, im. mn. brátje stil. bráti

9.2 konkretna oblikoslovna posebnost

brát bráta m, im. mn. brátje

9.3 kvalifikator stilno (stil.) kot napoved dvojnice predhodno navedene oblikoslovne posebnosti

brát bráta m, im. mn. brátje stil. bráti

² V SSKJ se načeloma sicer navajajo besednovrstne oznake (npr. za pridevnik kvalifikator prid., za prislov kvalifikator prisl. itd.), besednovrstnost pri samostalniku in glagolu eksplicitno s kvalifikatorjema sam. in glag. pa ne. Besednovrstnost za samostalnik je v SSKJ sovsebna kvalifikatorjem za spol (m, ž, s), za glagol pa je sovsebna kvalifikatorjema za vid (dov. in nedov.). Pri tej predstavitvi slovaropisnih kategorij, ki sicer izhaja iz SSKJ, je uvedeno neposredno označevanje tudi za besedni vrsti samostalnika in glagola (torej kvalifikatorja sam. in glag.), kar bi bilo po našem mnenju zaradi tipološke konsistentnosti besednovrstnega označevanja pri nadaljnjih slovarjih primerno upoštevati. – Na ta opazni odklik od SSKJ je treba biti pri branju tega prispevka (v okviru enote 7), sploh pa ob morebitni primerjavi z dejanskim stanjem v SSKJ, posebej pozoren.

³ Te kategorije v SSKJ eksplicitno niso navedene, njihovo dejansko upoštevaje pa je razvidno iz konkretnih primerov v slovarskem besedilu. – Na ta opazni odklik od SSKJ je treba biti pri branju tega prispevka (v okviru enote 8), sploh pa ob morebitni primerjavi z dejanskim stanjem v SSKJ, posebej pozoren.

- 9.4 konkretna dvojnična oblikoslovna posebnost
brát bráta m, im. mn. brátje stil. bráti
- 10 () s tonemskim naglasom na naglašnem samoglasniku oz. naglašnem nosilcu zloga
brálnik ... (â)
- 11 kvalifikator (ki velja za celo geslo do frazeološkega ali terminološkega razdelka)
bakteriofág ... biol. *virus*
- 11.1 kvalifikatorske kombinacije
baktêrija ... nav. mn., biol. *enocelični rastlinski organizem*
- 12 številka/črka za pomen (oz. v okviru pomena)
báza ... 1. ... 2. ... 3. ...
dôba ... 1. *omejeno trajanje a*) v katerem se kaj dogaja ... b) ki je potrebno
- 13 kvalifikator (terminološki, stilno-plastni, ekspresivni, časovno-frekvenčni, posebni normativni, slovnični)
bárva ... 4. ekspr. *prepričanje, mišljenje, nazor*:
- 13.1 kvalifikatorske kombinacije
beséda ... 3. nav. ed., ekspr. *zagotovilo, obljuba*:
- 14 kvalifikatorsko pojasnilo
bógdaj ... 2. zlasti v kmečkem okolju *izraža pozdrav*:
- 14.1 kombinacija kvalifikatorskih pojasnil
déj ... v Alžiriji, nekđaj *vladar*
- 14.2 kvalifikatorsko pojasnilo tipa (navadno) v zvezi, navadno v zvezi z/s (kot napoved izpostavljene zveze ali kolokacijskih besed)
bíti bíjem ... 4. navadno v zvezi s **srce**
- 14.3 izpostavljena zveza
bíti bíjem ... 5. v zvezi **bíti plat zvona z udarjanjem**
- 14.4 kolokacijske besede
bíti bíjem ... 4. navadno v zvezi s **srce**
- 15 razlaga
bíti bíjem ... 1. *močno, ostro zadevati ob kaj*:
- 15.1 razlaga; sopomenka
bastárd ... 1. biol. *potomec staršev z različno dedno osnovo; križanec*:
- 15.2 razlaga; sopomenka, sopomenka
črta ... 3. *drug poleg drugega stoječi predmeti ali objekti; vrsta, linija*:
- 15.3 razlaga, sopomenka
bifiláren ... *ki je na dveh nitih, dvoniten*:
- 15.4 sopomenka
betíca ... ekspr. *glava*:

15.5 *sopomenka, sopomenka*

bandít ... ekspr. *oborožen tat, razbojnik*:

15.6 *razlaga* (in navedba antonima)

bél ... 1. *ki je take barve kot sneg ali mleko*, ant. črn:

15.6.1 napovedna okrajšava za antonim (ant.)

bél ... 1. *ki je take barve kot sneg ali mleko*, ant. črn:

15.6.2 *antonim*

bél ... 1. *ki je take barve kot sneg ali mleko*, ant. črn:

16 enakovredni zgledi, ločeni s podpičjem, torej: zgled 1; zgled 2; zgled 3 itd. (pri pomenu)

bíser ... 1. *okroglasta tvorba iz školjk, ...*: biser se lesketa; iskati bisere

16.1 kvalifikator pred neprvim zgledom

báti se ... 1. *čutiti strah, biti v strahu*: ...; hudo, močno, zelo se bati; ...; preh. bati se sovražnika

drág ... 2. ... *do katerega ima kdo pozitiven čustveni odnos*: ta človek mi je zelo drag; vznes. bil je drag mojemu srcu

16.2 *stranska razlaga* za neprvim zgledom

beséda ... 4. *izražanje misli z govorjenjem*: beseda mu gre, teče gladko; po besedah spoznati koga *po načinu govorjenja*

17 znak za pomenski odtенок (znotraj pomena) (znak za pomenski odtенок je /)

banálen ... / banalen dovtip

17.1 kvalifikator

bél ... 1. ... / pesn. bela Ljubljana

17.2 kvalifikatorsko pojasnilo

bél ... 1. ... / v ljudski pesmi, v pravljicah stoji tam beli grad

17.3 zgled

bél ... 1. ... / pesn. bela Ljubljana

17.4 *stranska razlaga*

brát ... 1. ... / knjiž. solunska brata *Ciril in Metod*

18 znak za podpomen (znak za podpomen je //)

bél ... 2. ... // v zvezi z **lasje, brada svetlo siv**

19 kvalifikator (pri //)

brát ... 1. ... // vznes. *pripadnik istega ali sorodnega naroda*

20 kvalifikatorsko pojasnilo (pri //)

blagoslovíti ... 1. ... // v krščanstvu *opraviti verski obred ob kakem predmetu*

21 *razlaga* (pri //)

bistríti ... // *delati kaj bolj jasno, miselno izoblikovano*:

- 21.1 *razlaga; sopomenka*
déte ... // *človeški potomec v odnosu do staršev; otrok:*
- 21.2 *razlaga; sopomenka, sopomenka*
bíti ... **5.** ... // *star. z udarjanjem povzročati, da glasbilo oddaja glasove; igrati, tolči:*
- 21.3 *razlaga, sopomenka*
konfrontírati ... // *s takim ugotavljanjem potrjevati veljavnost, neveljavnost česa, preverjati:*
- 21.4 *sopomenka*
branílen ... // *obramben:*
- 21.5 *sopomenka, sopomenka*
bréme ... **3.** ... // *nav. mn. dajatev, davščina:*
- 22 enakovredni zgledi, ločeni s podpičjem, torej: zgled 1; zgled 2; zgled 3 itd. (pri //)
braníti ... **3.** ... // *dokazovati pravilnost ideje, mnenja: trdovratno je branil svoje stališče; braniti kaj z dokazi*
- 22.1 kvalifikator pred neprvim zgledom
beséda ... **1.** ... // ...; *ekspr. ploha, poplava besed*
- 22.2 *stranska razlaga za neprvim zgledom*
beséda ... **3.** ... // ...; *fant in dekle sta si v besedi sta dogovorjena za poroko*
- 23 znak za pomenski odtonek (znotraj podpomena //) (znak za pomenski odtonek je /)
bótra ... **1.** ... // ... /
- 23.1 kvalifikator
bótra ... **1.** ... // ... / *iron., šalj. botra, to pa ne bo držalo*
- 23.2 kvalifikatorsko pojasnilo
kóst ... **3.** ... // ... / *kot psovka poberi se, kost stara*
- 23.3 *zglede*
bótra ... **1.** ... // ... / *iron., šalj. botra, to pa ne bo držalo*
- 23.4 *stranska razlaga*
pásti ... **7.** ... // *publ. ... / rekord bo padel bo presežen*
- 24 pomenski kvalifikator za preneseno rabo (pren.) (pri pomenu ali pri podpomenu)
bitka ... **1.** *vojaški spopad: bitka se vname; ...; pren. govorniške bitke v parlamentu*
bezáti ... **1.** ... // *grebsti, brskati: bezati po žerjavici; pren. razmišljam in bezam po spominu*
- 24.1 *zglede za pren.*
bitka ... **1.** *vojaški spopad: bitka se vname; ...; pren. govorniške bitke v parlamentu*
bezáti ... **1.** ... // *grebsti, brskati: bezati po žerjavici; pren. razmišljam in bezam po spominu*

25 frazeološki razdelek (oznaka za malo frazeološko gnezdo je *, za veliko frazeološko gnezdo pa •)

brškati ... 2. ... • ekspr. vse življenje brska po knjigah *študira*

25.1 kvalifikator

brškati ... 2. ... • ekspr. vse življenje brska po knjigah *študira*

25.2 frazeologem

brškati ... 2. ... • ekspr. vse življenje brska po knjigah *študira*

25.3 *stranska razlaga*

brškati ... 2. ... • ekspr. vse življenje brska po knjigah *študira*

26 terminološki razdelek (oznaka za malo terminološko gnezdo je ♦, za veliko terminološko gnezdo pa ◆)

barbárstvo ... ♦ zgod. barbarstvo po Morganu in Engelsu *druga stopnja v razvoju človeške družbe*

26.1 kvalifikator

barbárstvo ... ♦ zgod. barbarstvo po Morganu in Engelsu *druga stopnja v razvoju človeške družbe*

(26.2 termin)

26.2.1 enobesedni termin

barbárstvo ... ♦ zgod. barbarstvo po Morganu in Engelsu *druga stopnja v razvoju človeške družbe*

26.2.2 dvo-/večbesedni termin

beséda ... ♦ jezikosl. deljenje besed *prenos dela besede na koncu vrste v naslednjo*

26.3 kvalifikatorsko pojasnilo

barbárstvo ... ♦ zgod. barbarstvo po Morganu in Engelsu *druga stopnja v razvoju človeške družbe*

26.4 *stranska razlaga*

beséda ... ♦ jezikosl. deljenje besed *prenos dela besede na koncu vrste v naslednjo*

(27 problematika kazalke kot posebne slovarske kategorije; prim. enoto 1.1)

27.1 napovedna kazalčna okrajšava (gl.)

fer gl. fair

27.2 dvojnica kazalčne geselske besede

fer gl. fair

27.3 okrajšava (ipd.) (kot nakazovanje veljavnosti oznake ipd. za celo besedno družino)

izkazíti ... ipd. gl. skaziti ipd.

(28 problematika vodilke kot posebne slovarske kategorije)

28.1 napovedna okrajšava pred vodilko (prim.)

blížji ...; prim. blizu

28.2 vodilka

blížji ...; prim. blizu

29 nepravo podgeslo (= besednovrstna oznaka za konverzijo)

bližji -a -e prid. ... 1. *krajevno manj oddaljen*: bližje predmete vidi bolje kot oddaljene; ...; sam.: izdal je svoje najbližje

29.1 zgled(i)

bližji -a -e prid. ... 1. *krajevno manj oddaljen*: bližje predmete vidi bolje kot oddaljene;...; sam.: izdal je svoje najbližje

30 pravo podgeslo (= navedba konkretne podgeselske oblike), ki mu sledi pomenska analiza, zato so tu mogoča vsa polja od vključno 2 do vključno 26.

béžen ... *béžno* prisl.

bleščáti se ... *bleščáti*

Vrste tiskov za predstavljene slovaropisne kategorije

Navedeni so opisi vrste tiskov. – Kot zanimivost je podana še ustrežna rokopisna oznaka za posamezno vrsto tiska, ki je bila dogovorno uveljavljena pri delu za SSKJ (rokopisna, takrat v slovenskem slovaropisju edina mogoča, seveda predračunalniška metoda!).

1. brezserifno (= brez črtice), krepko, pokončno, navadna velikost (oznaka v klasičnem rokopisu je: dvakratna podčrtava)

Enote tip: *geselska beseda*): 1, 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, (1.5), 1.5.1, 1.5.2, 1.5.3, 12

2. serifno (= s črtico), krepko, pokončno, navadna velikost (oznaka v klasičnem rokopisu je: dvakratna prekinjena podčrtava)

Enote (tip: pravo podgeslo): 30

3. serifno (= s črtico), nekrepko, pokončno, navadna velikost (oznaka v klasičnem rokopisu je: navadno)

Enota (tip: zgledi): 2, 2.1, (4), 4.1, 4.2, 4.3, 5, 6, 6.2, (9), 9.2, 9.4, 10, 16, 17, 17.3, 18, 22, 23, 23.3, 24.1, 25, 25.2, 26, (26.2), 26.2.1, 26.2.2, (27), 27.2, 27.3, (28), 28.2, 29.1

4. serifno (= s črtico), nekrepko, ležeče, navadna velikost (oznaka v klasičnem rokopisu je: enkratna podčrtava)

Enota (tip: glavne razlage): 15, 15.1, 15.2, 15.3, 15.4, 15.5, 15.6, 15.6.2, 21, 21.1, 21.2, 21.3, 21.4, 21.5

5. serifno (= s črtico), krepko, pokončno, drobno (= pomanjšano) (oznaka v klasičnem rokopisu je: podčrtkano podpikčano)

Enota (tip: izpostavljene zveze): 14.3, 14.4

6. serifno (= s črtico), nekrepko, pokončno, drobno (= pomanjšano) (oznaka v klasičnem rokopisu je: podčrtkano)

Enota (tip: kvalifikatorji): 3, 6.1, 7, 7.1, 8, 9.1, 9.3, 11, 11.1, 13, 13.1, 14, 14.1, 14.2, 15.6.1, 16.1, 17.1, 17.2, 19, 20, 22.1, 23.1, 23.2, 24, 25.1, 26.1, 26.3, 27.1, 28.1, 29

7. serifno (= s črtico), nekrepko, ležeče, drobno (= pomanjšano) (oznaka v klasičnem rokopisu je: podpikčano)

Enota (tip: stranske razlage): 16.2, 17.4, 22.2, 23.4, 25.3, 26.4

Opomba:

Vrsta tiska za naslednje nečrkovne enote je tip 3 (torej: serifno, nekrepko, pokončno, navadna velikost): pomenski odtenek – znak / (enota 17), za podpomen – znak // (enota 18), za oglati oklepaj – [] (enota 6), za okrogli oklepaj – () (enota 10), za frazeološki razdelek – znak • (enota 25), za terminološki razdelek – znak ◆ (enota 26).

III ZA SKLEP

Predstavitev slovaropisnih kategorij za enojezični razlagalni slovar srednjega obsega, podana v tem prispevku, bo verjetno koristna za nadaljnje slovaropisno delo, zlasti ker je izdelana na osnovi SSKJ, ki ga je treba zaradi njegove temeljnosti vsaj kot primerjalni vir pri nadaljnjem slovenskem slovaropisju oz. pri izdelavi različnih vrst slovarjev, vsekakor upoštevati. Zaradi preglednega kategorialnega prikaza slovarskih kategorij z vzporednim navajanjem konkretnih primerov iz SSKJ je lahko tudi primeren učni pripomoček za vpogled v zgradbo SSKJ in v njegovo metajezikovno slovarsko izrazje.

Viri in literatura

SSKJ I–V, 1970–1991, DZS in SAZU, Ljubljana.

Silvester, Marta, Priročnik za tehnično stran redakcije; Ljubljana, 1978 (interni priročnik Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU).